

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ЛЕКЦИЯ №4

Нормативно регламентиране на дейностите по ПЗРМ

Законови и подзаконови нормативни актове

ПЛАН НА ЛЕКЦИЯТА

1. Законови нормативни актове, регламентиращи дейностите по ПЗРМ.
2. Закон за здравословни и безопасни условия на труд – основен документ, уреждащ правата и задълженията на държавата, работодателите и работещите за създаване на здравословни работни места.
3. Подзаконови нормативни актове

Правната регламентация на създаването на здравословни и безопасни условия на труд е залегнала в:

- Законови нормативни актове – Конституция, Кодекс на труда, Закони
- Подзаконови нормативни документи от различен ранг – Правилници, Наредби, Инструкции

КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Глава втора.

ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ

Чл. 48. (1) Гражданите имат право на труд. Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.

(2) Държавата създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания.

(3) Всеки гражданин свободно избира своята професия и място на работа.

(4) Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен труд.

(5) **Работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск при условия и по ред, определени със закон**

КОДЕКС ТА ТРУДА

Глава тринадесета.

ЗДРАВΟΣЛОВНИ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУДА

Чл. 275. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 25 от 2001 г., в сила от 31.03.2001 г.) Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд, така че опасностите за живота и здравето на работника или служителя да бъдат отстранени, ограничени или намалени.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 25 от 2001 г., в сила от 31.03.2001 г.) Органите на изпълнителната власт в рамките на своите правомощия осъществяват държавната политика по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд.

В отделни членове са регламентирани:

- Провеждане на инструктаж и обучение по безопасни методи на работа
- Осигуряване на социално-битово и медицинско обслужване
- Предоставяне на специално облекло и лични предпазни средства
- Безплатна храна
- Ограничаване на времето, прекарано във вредна среда и др.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Глава втора.

ДЕЙНОСТИ ПО ОПАЗВАНЕ НА ЗДРАВЕТО

Раздел IV.

Дейности за въздействие върху рискови за здравето фактори

Чл. 56. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2012 г., в сила от 01.06.2012 г.) (1) Забранява се тютюнопушенето в закритите обществени места, включително обществения транспорт и закритите работни помещения.

(2) Забранява се тютюнопушенето и в помещенията с обособени работни места, където се полага труд, както и в помещенията към тях със спомагателно и обслужващо предназначение.

Нарушителите на забраната за тютюнопушене се наказват с глоба от 50 до 100 лв., а при повторно извършване на същото нарушение - от 100 до 300 лв.

Ако нарушителите са юридически лица, се наказват с имуществени санкции в размер от 500 до 1500 лв., а при повторно нарушение - от 3000 до 10 000 лв.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Глава втора.

ДЕЙНОСТИ ПО ОПАЗВАНЕ НА ЗДРАВЕТО

Раздел VI.

Защита от въздействието на йонизиращи лъчения

Чл. 64. (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите за радиационна защита в съответствие с този закон и Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

(2) Защитата по ал. 1 включва:

1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лица от източници на йонизиращи лъчения;

2. медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения;

3. дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения;

Закон за здравето

Глава втора.

ДЕЙНОСТИ ПО ОПАЗВАНЕ НА ЗДРАВЕТО

Раздел VII.

Защита на здравето на гражданите при извършване на дейности с азбест и азбестосъдържащи материали

Чл. 73. (1) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2006 г., в сила от 21.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Дейностите по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби се извършват след получаване на разрешение от директора на регионалната здравна инспекция, на чиято територия се извършват.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2006 г., в сила от 21.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) За получаване на разрешение заинтересованото лице подава в регионалната здравна инспекция:

1. заявление за издаване на разрешение;
2. **план за работата, съдържащ конкретни мерки за осигуряване на здравето и безопасността на работниците и служителите на работното място;**
3. **списък на ангажираните работници и служители;**
4. **удостоверение за обучение на работниците и служителите.**

Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

В българското законодателство ЗЗБУТ в най-голяма степен е посветен на опазване здравето на активното население, създаване на здравословни работни места и реализиране на здравнопромотивни дейности на работното място.

Глава първа.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) (1) С този закон се уреждат правата и задълженията на държавата, работодателите, работещите, представителите на работещите по безопасност и здраве при работа, на лицата, които за своя сметка работят сами или в съдружие, и на други организации и юридически лица за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

(2) Този закон въвежда общи принципи за превенция и мерки за стимулиране подобренията на безопасността и здравето на работещите за:

1. превенция на професионалните рискове;
2. защита на безопасността и здравето;
3. отстраняване на рисковете и причините за трудовия травматизъм и професионалната заболяемост;
4. информирание, консултации, обучение;
5. балансирано участие.

Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

Глава втора:

Общи изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Глава трета:

Задължения за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Глава четвърта: Организация и управление на дейността

Глава пета: Фонд «Условия на труд»

Глава шеста:

Икономически форми за подобряване на условията на труда

Глава седма:

Контрол и административнонаказателна отговорност

Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

Някои по-важни текстове от закона:

Чл. 16 (6) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 76 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) Всички разходи, свързани с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на работещите, са изцяло за сметка на работодателя.

Чл. 26. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) Работодателят е длъжен да се консултира с работещите или с техни представители и организации, като създава възможност те да участват при:

1. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) обсъждането и приемането на всички мерки, които се отнасят до здравето и безопасността на работещите;
2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) определянето на работещи, които ще извършват дейности по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, първа помощ, борбата с пожарите и евакуацията на работещите;
3. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) планирането и организацията на обучението на работещите по здравословните и безопасни условия на труд.

Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) В предприятия с повече от 50 работници и служители се учредяват комитети по условия на труд в състав от 4 до 10 души.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) Комитетът по ал. 1 включва представители на работодателя и равен на тях брой представители на работещите по безопасност и здраве при работа.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 76 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г., отм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.)

(4) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) Председател на комитета по условия на труд е работодателят или негов представител, а заместник-председателят е представител на работещите по безопасност и здраве при работа.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) В работата на комитета по ал. 1 могат да участват представители на контролните органи, на службата по трудова медицина и външни експерти.

Закон за здравословни и безопасни условия на труд (ЗЗБУТ)

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 76 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г.) В предприятия с 5 до 50 работещи включително, както и в отделните структурни звена на предприятията по чл. 27, ал. 6 се изграждат групи по условия на труд.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2007 г.) Групата по условия на труд се състои от работодателя или ръководителя на съответното структурно звено и от един представител на работещите по безопасност и здраве при работа.

Чл. 33. Всеки работещ е длъжен да се грижи за здравето и безопасността си, както и за здравето и безопасността и на другите лица, пряко засегнати от неговата дейност, в съответствие с квалификацията му и дадените от работодателя инструкции.

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1. Наредба № 7 на МТСП и МЗ от 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване (ДВ, бр. 88 от 1999 г.);
2. Наредба № 5 на МТСП и МЗ от 1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска (ДВ, бр. 47 от 1999 г.);
3. Наредба №3 от 1998 г. на МТСП за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата и профилактиката на професионалните рискове (ДВ, бр. 91 от 1998 г.);
4. Наредба № 3 на МТСП и МЗ от 2008 г. за условията и реда за осъществяване дейността на службите по трудова медицина (ДВ. бр.14 от 2008г.);
5. Наредба № РД-07-2 от 16.12.2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работното място на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (ДВ, бр. 102 от 2009 г.);

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

6. Наредба № 15 на МТСП и МЗ от 1999 г. за условията, реда и изискванията за разработване и въвеждане на физиологични режими на труд и почивка по време на работа (ДВ, бр. 54 от 1999 г.);
7. Наредба № 3 на МТСП и МЗ от 2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място (ДВ, бр. 46 от 2001 г.);
8. Наредба № 4 от 1998 г. на МТСП и МЗ за обучението на представителите в комитетите и групите по условия на труд в предприятията (ДВ, бр. 133 от 1998 г.);
9. Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, приета (ДВ, бр. 6 от 2000 г.)
10. Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести (ДВ, бр. 65 от 2008 г.);